

رابطه ادراک از سبک فرزندپروری و خودکارآمدی با احساس تنهایی دانش آموزان مقطع راهنمایی

حسین قمری کیوی^۱، شهریار درگاهی^{۲*}، رضا قاسمی جوبنه^۳، عبدالله درگاهی^۴، عظیم قاسمزاده^۵

تاریخ وصول: ۱۳۹۳/۷/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۳/۹/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: هدف از تحقیق حاضر، بررسی رابطه ادراک از سبک فرزندپروری والدین (گرمی والدین، درگیری والدین، حمایت والدین از خودمختاری فرزند) و خودکارآمدی با احساس تنهایی دانش آموزان مقطع راهنمایی بود. **روش بررسی:** روش تحقیق این پژوهش از نوع همبستگی بود. جامعه آماری کلیه دانش آموزان دختر و پسر شهرستان پارس آباد بود که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل بودند. ۱۷۰ نفر به شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند و به مقیاس ادراک شیوه والدین، پرسشنامه خودکارآمدی عمومی و مقیاس احساس تنهایی پاسخ دادند. داده های جمع آوری شده به وسیله ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون به روش گام به گام مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. **یافته ها:** نتایج تحقیق حاکی از آن است که بین ادراک از سبک فرزندپروری (گرمی والدین، درگیری والدین، حمایت والدین از خودمختاری فرزند) با احساس تنهایی ارتباط منفی و معنادار وجود دارد. همچنین بین خودکارآمدی با احساس تنهایی ارتباط منفی و معنادار به دست آمد. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری به روش گام به گام نشان داد که گرمی والدین و خودکارآمدی می تواند به طور معناداری، ۳۰ درصد از واریانس احساس تنهایی را به صورت منفی پیش بینی کند. **نتیجه گیری:** بنابراین، سبک فرزندپروری و خودکارآمدی توانایی بالایی برای پیش بینی احساس تنهایی در دانش آموزان مقطع راهنمایی را دارد.

واژگان کلیدی: احساس تنهایی، ادراک از سبک فرزندپروری، خودکارآمدی، دانش آموز.

مقدمه

مواد مرتبط است (۲). بین احساس تنهایی مثبت و احساس تنهایی منفی، باید تمایز قائل شد. احساس تنهایی مثبت، مربوط به موقعیت هایی می شود که به طور مثال، فرد از استرس های معمول زندگی روزمره کناره گیری کرده و با خود خلوت کند. او ممکن است که در این زمان به انجام کارهای مورد علاقه خود بپردازد. البته اخیراً به این نوع کناره گیری "حریم شخصی" گفته می شود (۳). لذا تحقیقات نشان می دهد که دانش آموزانی که احساس تنهایی بیشتری می کنند، احتمال دارد که از افسردگی و اضطراب و عزت نفس پایین رنج ببرند (۴). فارسانی و همکاران در تحقیقی که به انجام رسانیدند، نشان دادند که بین احساس تنهایی در دانش آموزان راهنمایی با عزت نفس، رابطه منفی و معنادار وجود دارد (۵). سلواراج و گناندون نشان دادند که دانش آموزانی که محل زندگی آنها شهر می باشد، در مقایسه با آنهایی که در روستا زندگی می کنند از احساس تنهایی بیشتری رنج می برند (۶). در تحقیقی که به وسیله یائو و زانگ انجام شد، مشخص گردید که استفاده افراطی و ناسالم از اینترنت به مرور زمان احساس تنهایی در افراد را افزایش می دهد. همچنین ارتباط با

احساس تنهایی منفی به احساسات ناخوشایند، عدم صمیمیت فرد با دیگران و فقدان روابط اجتماعی مناسب با افراد مهم، مثل اعضای خانواده و همسالان گفته می شود که برای فرد، پیامد های منفی به همراه دارد. احساس تنهایی، زمانی به وجود می آید که تماس و رابطه فرد با دیگران کاذب باشد، به نحوی که شخص، تجربه عاطفی مشترکی برای این رابطه دو جانبه خود با دیگران متصور نباشد و انسان در فرآیند تماس با دیگران، فاقد یک رابطه حقیقی و صمیمانه باشد (۱). یانگ معتقد است که احساس تنهایی با رفتارها و هیجانات منفی بسیاری مانند افسردگی، اضطراب، خودکشی و افکار خودکشی و سوء مصرف

۱. دانشیار گروه مشاوره، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. گروه روانشناسی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
۳. دانشجوی کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه خوارزمی تهران، تهران، ایران.
(نویسنده مسؤول) *Email:shahriardargahi@yahoo.com
۴. کارشناس ارشد مهندسی بهداشت محیط، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
۵. گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پارس آباد مغان، پارس آباد، ایران.

که در عین اینکه در تصمیم گیری ها و انتخاب های فرزندان خود حضور دارند و به او کمک می کنند؛ ولی برای استقلال طلبی و انتخاب های او نیز احترام می گذارند و به هیچ وجه، تصمیم و یا خواسته ای را به فرزند خود دیکته نمی کنند و در صورت مخالفت احتمالی فرزند، با او به شیوه تئیهی مقابله نمی کنند (۱۵). گرمی والدین اشاره به پاسخگو بودن، حساسیت و با توجه بودن والدین دارد، به طوری که والدینی با سبک تربیتی گرم، مشوق، استوار و صمیمی هستند. همچنین فرزندان که در این خانواده ها زندگی می کنند، احساس امنیت بیشتری می کنند (۱۶ و ۱۷). گروولیک و رایان در تحقیقی نشان دادند که حمایت از خودمختاری والدین با خودمختاری و رفتارهای خودتنظیمی^۵، شایستگی گزارش شده توسط معلم و سازگاری و موفقیت تحصیلی در دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۱۵). رشوانلو و حجازی نشان دادند که درگیری مادر و گرمی پدر می تواند به طور معناداری انگیزش درونی و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان را پیش بینی نماید (۱۳). در تحقیقی دیگر رشوانلو و حجازی نتیجه گیری کردند که وقتی والدین حامی خودمختاری، درگیر و گرم هستند؛ فرزندانشان سطح بالایی از عزت نفس را نشان خواهند داد (۱۶). اسپرا در تحقیقی نشان داد که درگیری والدین همراه با نظارت منطقی، پیش بینی کننده قوی برای موفقیت عملکرد دانش آموز در مدرسه می باشد، در مقابل عدم درگیری و بی توجهی به نیازهای فرزند، می تواند تاثیرات زیان باری داشته باشد (۱۸). زاگری و همکاران در تحقیقی که به بررسی رابطه بین سبک های فرزندپروری و تاب آوری، پرداختند، نشان دادند که گرمی والدین همراه با حمایت آنها با تاب آوری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد، به طوری که گرمی والدین می تواند به طور معناداری توانایی مقابله با موفقیت های پر فشار و یا رخدادهای غیر قابل پیش بینی در زندگی را افزایش دهد. همچنین نتایج تحقیق نشان داد که درگیری والدین به همراه پذیرش با تاب آوری ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد (۱۹). تجلی و اردلان مشخص کرد که محیط خانواده با ایجاد ارتباطات باز و گسترده و ترغیب ابزار احساسات و شرکت آنها در بحث و گفتگو و تبادل نظر، خودکارآمدی^۷ در دانش آموزان را افزایش دهد (۲۰).

خودکارآمدی یکی دیگر از عوامل مهمی می باشد که می تواند بر احساس تنهایی تاثیر بگذارد. خودکارآمدی به قضاوت های شخص نسبت به توانایی های خود برای برنامه ریزی و اقدامات لازم برای رسیدن به اهداف مطلوب و از قبل طراحی شده می باشد (۲۱). افرادی که حس خودکارآمدی پایینی، دارند انجام کارهای سخت را تهدیدی علیه خود تصور و از آن دوری می کنند. رغبت و تعهدی برای رسیدن به اهدافی که برای خود

خانواده و دوستان از طریق اینترنت، تاثیر در کاهش احساس تنهایی ندارد (۷). یافته های تحقیق مارتین و اسچوماچر نیز بیانگر آن است که بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت و معنادار وجود دارد (۸). نتایج تحقیقاتی که توسط گورسز و همکاران و باس انجام شد، نشان داد که به ترتیب بین موفقیت های تحصیلی با احساس تنهایی ارتباط منفی و معنادار و بین خجالتی بودن و احساس تنهایی، ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. در واقع زمانی که دانش آموز در مدرسه به موفقیت هایی در عرصه تحصیل می رسد احساس تنهایی در او کاهش می یابد، و زمانی که دانش آموز احساس خجالت می کند و از حضور در جمع کناره می گیرد، احساس تنهایی در او افزایش می یابد (۹ و ۱۰).

خانواده یکی از عوامل مهمی است که بر احساس تنهایی افراد تاثیر می گذارد. خانواده مرکز دنیای کودک و حس هویت اوست. در خانواده است که نخستین روابط خانوادگی به وجود می آید و الگوهای زندگی آینده، اعم از خوب و بد شکل می گیرد. بنابراین، آنچه در مورد درک کودکان مبتلا به مشکلات هیجانی و ارتباطی اهمیت حیاتی دارد، این است که آنها را در متن خانواده مورد توجه قرار دهیم (۱۱). طی سالهای اخیر، ساختار خانواده در بسیاری از جوامع تغییر کرده. زندگی خانوادگی از ثبات کمتری برخوردار است و بیشتر پیوند های زناشویی در حال فروپاشی است و والدین بیشتر در مسائل خود غرق هستند و این تعارضات و نارضایتی از زندگی زناشویی، مشکلات فراوانی برای کودکان به وجود می آورد که از آن جمله، مشکلات رفتاری کودکان است که در بسیاری از کودکان در سالهای اولیه زندگی معمولاً از بین می روند؛ اما گروهی از کودکان وجود دارند که در آنها مسائل دوام می یابند. این مسائل مخصوصاً زمانی که از شدت کافی برخوردار باشند و کودک در روابط اجتماعی خود مشکلاتی داشته باشد، تا دوره های بعدی دوام می یابد که لزوم توجه به مشکلات رفتاری کودکان اهمیت خاص پیدا می کند (۱۲). بر اساس نظریه خود تعیین گری^{۱۱} که ماهیت و نحوه تاثیر پذیری انگیزش تحصیلی می پردازد، تاثیر گذاری والدین در قالب سبک فرزندپروری والدین به سه شیوه درگیری^{۲۲}، حمایت از خودمختاری^{۲۳} و گرمی^{۲۴} می باشد (۱۳). درگیری والدین اشاره به این دارد که پدر و مادر به فرزند خود علاقه دارند و در نتیجه سعی می کنند که از علایق او اطلاع داشته باشند و در وقت مناسب و به شیوه درست سعی می کنند که نقش فعال و تاثیر گذاری در زندگی فرزند خود ایفا کنند. در این شیوه از سبک تربیتی، والدین به فرزند و نیازهای او توجه کافی دارند (۱۴). در سبک فرزندپروری به شیوه حمایت از خود مختاری، والدین به برای خودمختاری و استقلال فرزندانشان ارزش قائل می شوند، و سعی می کنند که به شیوه ای رفتار کنند

5. Self- regulation
6. Resilience
7. Self- efficacy

1. Self- Determination
2. Involvement
3. Autonomy Support
4. Warmth

آمار استنباطی به روش ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام تجزیه و تحلیل شدند.

جامعه آماری این پژوهش، تمامی دانش آموزان مقطع راهنمایی شهرستان پارس آباد استان اردبیل می باشد که در نیم اول سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ مشغول به تحصیل بودند. از آنجایی که در تحقیقات همبستگی، حداقل حجم نمونه ۵۰ نفر پیشنهاد شده است [۲۶] اما برای افزایش اعتبار بیرونی ۱۷۰ نفر (۱۰۰ پسر و ۷۰ دختر) به عنوان نمونه انتخاب شدند. میانگین سنی ۱۳/۴۲ با انحراف معیار ۰/۸۸ بود. شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند و به پرسشنامه های تحقیق بعد از ارایه توضیحات لازم پاسخ دادند. برای جمع آوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد:

مقیاس تنهایی آشر؛ این مقیاس احساس کودک از تنهایی و ناراضی اجتماعی وی را ارزیابی می کند که شامل ۲۴ ماده است، در حالی که ۸ ماده آن مربوط به سرگرمی و علاقه های کودک است و نمره ای به آن تعلق نمی گیرد، برای این منظور که کودک در انجام آن احساس راحتی و آرامش و آزادی بیشتر کند، آورده شد. به ۱۶ ماده، نمره تعلق می گیرد و دامنه آن بین ۱۶ تا ۸۰ است. این مقیاس بر اساس رتبه بندی لیکرت نمره گذاری می شود و هر عبارت بین ۱ تا ۵ نمره می گیرد. در طی یک بررسی، میزان اعتبار این آزمون با استفاده از روش دو نیم کردن $r = 0/83$ ، به دست آمد (۲۷). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۴، به دست آمد.

مقیاس ادراک شیوه فرزندپروری والدین؛ این مقیاس در سال ۱۹۹۴ توسط رابینز^۱ تدوین شده است. نسخه اصلی این مقیاس با ۴۲ عبارت، ۲۱ عبارت برای مادر و ۲۱ عبارت برای پدر، (عبارت ها در دو نیمه برای مادر و پدر تکرار شده است) برای دوره نوجوانی تهیه گردید. نسخه ایرانی مقیاس ادراک شیوه فرزندپروری والدین، دارای ۳۰ عبارت است. در هر عبارت آزمودنی بر اساس لیکرت ۷ درجه ای از "درباره من اصلا درست نیست" تا "درباره من کاملا درست است" به پاسخویی می پردازد. این مقیاس دارای ۳ خرده مقیاس اصلی به نامهای گرمی والدین، درگیری والدین و حمایت والدین از خودمختاری فرزند می باشد. همچنین با جمع نمرات این مقیاس می توان نمره کلی ادراک از سبک فرزندپروری والدین را محاسبه نمود و نمره بالاتر به معنای ادراک مثبت تر از سبک فرزندپروری والدین می باشد. در طی یک بررسی، اعتبار کلی این مقیاس ۰/۸۳ گزارش شده است (۲۸). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای خرده مقیاس های گرمی والدین، درگیری والدین و حمایت والدین از خودمختاری فرزند به ترتیب ۰/۸۱، ۰/۶۴، ۰/۶۳ و ضریب اعتبار کلی پرسشنامه ۰/۸۷ به دست آمده است.

برگزیدند، ندارند. به جای تمرکز بر موفقیت، بر شکست تمرکز می کنند و بیشتر احتمال دارد که به مشکلات و حتی اختلالاتی همچون افسردگی و اضطراب مبتلا شوند. در حالی که افرادی که حس خودکارآمدی بالایی دارند، مشکلات در زندگی را به جای تهدید به عنوان چالشی در نظر می گیرند که باید حل شود. رغبت و تعهد بسیار بالایی برای رسیدن به اهداف خود دارند، و اگر در کاری شکست بخورند؛ می توانند سریع حس خودکارآمدی خود را به دست آورند و شکست را به تلاش ناکافی خودشان نسبت می دهند، و به خود برچسب بی لیاقت نمی زنند. آنها در مواجهه با با رخدادهای زندگی، احساس کنترل می کنند، در نتیجه، احتمال موفقیت برایشان افزایش پیدا می کند. همچنین احتمال ابتلا شدن به اختلالاتی همچون افسردگی و اضطراب در آنها کمتر است (۲۲). مطالعات نشان می دهد دانش آموزانی که حس خودکارآمدی بالایی دارند، عملکرد بهتری در مدرسه دارند و موفقیت های تحصیلی بیشتری کسب می کنند (۲۳)، در امتحانات اضطراب کمتری را تجربه می کنند (۲۴) و در استفاده از اینترنت به شیوه نادرست، مشکلات کمتری را از خود نشان می دهند (۲۵).

احساس تنهایی؛ حالتی هیجانی می باشد که شخص، احساس بسیار قوی از عدم صمیمیت و انزوا را تجربه می کند (۶). این احساس تنهایی بویژه در سنینی که دانش آموزان دوره راهنمایی در آن هستند، می تواند آنها را در معرض انواع مشکلات عاطفی و روانی قرار دهد. در نتیجه، ضرورت تحقیقاتی را که به بررسی عوامل احتمالی تاثیرگذار بر احساس تنهایی در دانش آموزان دوره راهنمایی بپردازد آشکار می سازد. بر این اساس، هدف از تحقیق حاضر، بررسی نقش ادراک از سبک های فرزندپروری و خودکارآمدی در احساس تنهایی دانش آموزان دوره راهنمایی است. همچنین پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به دو فرضیه زیر می باشد: ۱- بین سبک های فرزندپروری (درگیری، گرمی و حمایت از خودمختاری) و احساس تنهایی همبستگی منفی معناداری وجود دارد. ۲- بین خودکارآمدی و احساس تنهایی دانش آموزان راهنمایی، همبستگی منفی معناداری وجود دارد.

روش بررسی

این پژوهش از نوع همبستگی بوده و در آن، ادراک از سبک فرزندپروری والدین (گرمی والدین، درگیری والدین، حمایت والدین از خودمختاری فرزند) و احساس خودکارآمدی به عنوان متغیر های پیش بین و احساس تنهایی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شده است. قبل از اجرا و توزیع پرسشنامه های پژوهش، همه ی شرکت کنندگان حاضر از اهداف پژوهش مطلع شدند و با وجود رضایت آگاهانه، پژوهشگران شروع به جمع آوری داده ها کردند. داده های گردآوری شده به وسیله نرم افزار SPSS-18 و با توجه به آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و

از بین نمونه پژوهش ۵۸/۸۲ درصد را دانش‌آموزان پسر و ۴۷/۱۷ درصد را دانش‌آموزان دختر تشکیل دادند. ۱۰۰ درصد پسران از پایه سوم راهنمایی و ۱۰۰ درصد دختران از پایه سوم راهنمایی انتخاب شدند. ۵۵ درصد والدین دانش‌آموزان تحصیلات بالای دیپلم و ۴۵ درصد آنها زیر دیپلم داشتند.

یافته‌ها

ضریب همبستگی بین متغیرهای ادراک از سبک‌های فرزندپروری و خودکارآمدی با احساس تنهایی در جداول شماره ۱ و ۲ ارائه شده است.

خودکارآمدی عمومی؛ پرسشنامه خودکارآمدی شوارزر، ۲۰۰۰، دارای ۱۰ سوال است که آزمودنی بر اساس مقیاس چهار درجه ای لیکرت به آن پاسخ می‌دهد. کمترین درجه نمره ۱ و بالاترین درجه برای هر سوال نمره ۴ است. در طی یک بررسی ضریب آلفای کرونباخ برای کل مقیاس ۰/۸۲ درصد بود. هم‌چنین ضریب روایی هم‌زمان برای مقیاس باورهای خودکارآمدی عمومی و مقیاس عزت‌نفس روزنبرگ ۰/۳۰ برآورد شد که معنادار بود (۲۹). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۳ به دست آمد.

جدول (۱): ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای ادراک از سبک‌های فرزندپروری و احساس تنهایی

سبک‌ها	تعداد	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی
حمایت والدین از خودمختاری	۱۷۰	۳۸/۶۹	۸/۶۰	* -۰/۲۹
درگیری والدین	۱۷۰	۵۰/۰۱	۱۰/۰۹	* -۰/۲۹
گرمی والدین	۱۷۰	۶۶/۲۷	۱۳/۴۴	* -۰/۴۸
نمره کل	۱۷۰	۱۵۴/۹۷	۲۷/۹۳	* -۰/۴۳

$p < 0.01$ *

همانطوری که در جدول شماره مشاهده می‌شود همبستگی منفی هر سه خرده مقیاس با احساس تنهایی در سطح $p < 0.01$ معنی دار هستند.

جدول (۲): ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای خودکارآمدی و احساس تنهایی

تعداد	میانگین	انحراف معیار	ضریب همبستگی
۱۷۰	۲۶/۵۶	۷/۵۷	* -۰/۴۳

$p < 0.01$ *

بر اساس یافته‌های جدول شماره ۲ بین متغیرهای خودکارآمدی و احساس تنهایی همبستگی منفی معنادار وجود دارد. ($p < 0.01$).

جدول (۳): رگرسیون چند متغیری گام به گام به منظور پیش‌بینی احساس تنهایی بر اساس متغیرهای پیش‌بین

مدل	پیش‌بین	R	R ²	F	B	β	t	p-value
۱	گرمی والدین	۰/۴۸	۰/۲۳	۵۲/۵۸	-۰/۳۲	-۰/۳۷	-۵/۲۲	۰/۰۰۰
۲	خودکارآمدی	۰/۵۲	۰/۳۰	۳۶/۶۰	-۰/۴۳	-۰/۲۸	-۳/۹۹	۰/۰۰۰

۳/۹۹- می‌باشد و از نظر آماری معنادار می‌باشد. بنابراین از بین متغیرهای پژوهش فقط گرمی والدین و خودکارآمدی می‌توانند ۳۰ درصد از واریانس احساس تنهایی را به طور معناداری پیش‌بینی نمایند.

به منظور پیش‌بینی احساس تنهایی بر اساس متغیرهای مستقل از رگرسیون چند متغیری گام به گام استفاده شده است. نتایج رگرسیون گام به گام در جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که گرمی والدین در مرحله اول همبستگی بالا و معناداری با احساس تنهایی دارد و ضریب تی برای آن ۵/۲۲- می‌باشد. در مرحله دوم خودکارآمدی وارد معادله می‌شود که ضریب تی برای آن

بحث و نتیجه گیری

(۳۲). در تبیین این یافته می توان به تحقیق چمندار و سیف اشاره کرد که نشان دادند انسجام خانواده و احساس تنهایی نقش معناداری در پیش بینی سلامت روان فرزندان دارد. فرزندان رشد یافته در این خانواده ها، اضطراب و استرس کمتری را تحمل می کنند و سلامت روان بیشتری دارند. این فرزندان گرمی روابط، عواطف، عشق و علاقه موجود و احساس مسئولیت و تعهد اعضا را به یکدیگر حس می کنند و فقط این روابط موجب سلامتی و شادکامی بیشتر و احساس تنهایی کمتر می شود که در نهایت منجر به فرندان سالم و به دور از مشکل می گردد (۳۳).

همچنین یافته دیگر پژوهش حاضر، حاکی از آن است که ارتباط منفی و معناداری بین خودکارآمدی و احساس تنهایی در دانش آموزان وجود دارد که با نتایج تحقیقات رحیم زاده و همکاران و طهماسیان و همکاران همخوانی دارد (۳۴ و ۳۵). در واقع زمانی که فرد از احساس خودکارآمدی بالاتری برخوردار باشد، کمتر احتمال دارد که به احساس تنهایی مبتلا شود. در تبیین یافته فوق می توان به نظریه بندورا اشاره کرد. به نظر بندورا افرادی که حس خودکارآمدی بالاتری دارند، به دلیل برخورداری از برخی ویژگی های شخصیتی مانند انگیزه بالا برای انجام کارها در جهت رسیدن به اهداف تعیین شده توسط خودشان، توانایی در نظر گرفتن مشکل به عنوان یک چالش به جای تهدید، توانایی مقابله با موقعیت های سخت زندگی، توانایی اینکه از شکست نترسند و بعد از هر شکستی ناامید نشوند و به تلاش خود به شیوه ای تازه برای رسیدن به هدف ادامه دهند، کمتر احتمال دارد که در زندگی به مشکلات و اختلالاتی همچون افسردگی، اضطراب، استرس یا احساس تنهایی دچار شوند. یافته های سایر تحقیقات هو و همکاران و بزرگپور و سلیمی نشان می دهد افراد زمانی که از حس عزت نفس بالایی برخوردار باشند و به خود و توانایی های خود اعتماد دارند، در زندگی نیز مشکلات کمتری از قبیل احساس تنهایی را تجربه می کنند (۳۶ و ۳۷). سرانجام نتایج تحلیل رگرسیون چندمتغیری گام به گام در تحقیق حاضر بیانگر این است که از بین متغیرهای پیش بین یعنی حمایت از خودمختاری، درگیری والدین، گرمی والدین و خودکارآمدی فقط متغیرهای گرمی والدین و خودکارآمدی می توانند به طور معناداری ۳۰ درصد از واریانس متغیر ملاک؛ یعنی احساس تنهایی در دانش آموزان را پیش بینی نماید. به نظر می رسد گرمی والدین به علت تحت تاثیر قرار دادن دلبستگی در نوجوان به عنوان عامل قوی نقش ایفا می کند. حساس و پاسخگو بودن والدین که در گرمی والدین تبلور می یابد از تعیین کننده های مهم دلبستگی ایمن در برابر دلبستگی ناایمن است. مطابق یافته های تحقیق حاضر، گرمی والدین بیش از سایر متغیرهای مرتبط با سبک فرزندپروری عینی بوده و با احساس تنهایی رابطه منفی معنی دار دارد. همچنین روابط چند متغیری عوامل مختلف مرتبط با احساس تنهایی، خودکارآمدی به عنوان متغیر قوی از طریق

امروزه بر هیچ کسی اهمیت روابط اجتماعی به منظور ارضای نیازهای معنوی و مادی پوشیده نیست. عده ای از نظریه پردازان جامعه شناسی، اجتماعی بودن انسان را امری فطری و عده ای دیگر آن را مسأله ای که برای رفع نیازهای انسان به وجود آمده، قلمداد می کنند. در هر دو صورت، اهمیت روابط اجتماعی برای رشد فردی، واضح و آشکار است. احساس تنهایی می تواند عوارض منفی فراوانی هم برای فرد و هم برای جامعه داشته باشد (۴). هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین ادراک از سبک های فرزندپروری (گرمی والدین، درگیری والدین، حمایت والدین از خودمختاری فرزند) و خودکارآمدی با احساس تنهایی در دانش آموزان مقطع راهنمایی بود. نتایج تحقیق نشان داد که بین نمره کل ادراک از سبک های فرزندپروری با احساس تنهایی در دانش آموزان، رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتایج مطالعات اپل و همکاران و پهلوان و همکاران نشانگر آن است که جو عاطفی خانواده و شیوه رفتار والدین می تواند یکی از عوامل مهم و تاثیر گذاری باشد که احساس تنهایی در افراد را به طور معناداری تبیین نماید (۳۰ و ۳۱).

یکی از مهمترین و اساسی ترین عواملی که در ایجاد بهداشت روانی در کودک تاثیر گذار است، رابطه متقابل بین کودک و والدین است. تاثیر والدین و سایر اعضای خانواده در فرد از هنگام تولد شروع می شود و تا پایان عمر ادامه می یابد. در تحقیق حاضر مشخص شد که بین حمایت والدین از خودمختاری فرزند، درگیری والدین و گرمی والدین با احساس تنهایی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در واقع زمانی که والدین با فرزندان خود به شیوه ای رفتار می کنند که حاکی از گرم بودن آنها می باشد و به فرزند خود علاقه مند هستند و نسبت به او توجه کافی می کنند، همچنین زمانی که فرزند خود آزادی مشروط داده و از خودمختاری و استقلال او استقبال می کنند، در نتیجه احساس تنهایی در فرزند کاهش می یابد. نتایج به دست آمده از تحقیق فاز و عسکری بر اساس تحلیل رگرسیون چند متغیره گام به گام نشان دهنده سه مرحله معنی دار در پیش بینی احساس تنهایی است. در اولین مرحله، بعد گرمی و حمایت از خودمختاری از سبک فرزندپروری اقتدارمنش، بیشترین رابطه را با احساس تنهایی نشان داد. در مرحله دوم، دو مولفه سبک فرزندپروری اقتدارمنش (گرمی، حمایت و خودمختاری)، بالاترین میزان توان پیش بین احساس تنهایی را نشان دادند. در مرحله آخر، سه متغیر (بعد گرمی و حمایت گرمی، بعد خودمختاری و پایگاه اقتصادی - اجتماعی) دارای بالاتری توان پیش بینی کننده احساس تنهایی بودند. بر اساس یافته های این تحقیق از بین حمایت والدین از خودمختاری فرزند، درگیری والدین و گرمی والدین، بیشتری ضریب همبستگی با احساس تنهایی، مربوط به گرمی والدین بود

همچنین پیشنهاد می‌شود این پژوهش با متغیرهای درگیر بر پایه های تحصیلی بالاتر نیز اجرا شود. خودگزارشی بودن و بالطبع سوگیری داشتن نمونه در پاسخگویی به سوالات پرسشنامه‌ها از محدودیت پژوهش حاضر می‌باشد.

تشکر و قدردانی

جا دارد که از مسئولین آموزش و پرورش و مدارس شهرستان پارس آباد، دانش آموزان عزیز و همین طور از جناب آقای علی درگاهی که ما را در اجرای این تحقیق یاری رسانده اند، کمال تشکر و قدردانی را داشته باشیم.

اثربخش دانستن خود در محیط های اجتماعی تاثیر منفی بر احساس تنهایی دارد.

در تحقیق حاضر، نمونه مورد پژوهش دانش آموزان مقطع راهنمایی شهرستان پارس آباد می باشد، لذا در تعمیم نتایج این پژوهش به سایر جمعیت های آماری، باید احتیاط شود. با توجه به ارتباط معنادار بین خودکارآمدی و احساس تنهایی می بایستی زمینه پرورش و بالابردن حس خودکارآمدی در دانش آموزان فراهم گردد و با توجه به ارتباط معنادار بین ادراک از سبک های والدین با احساس تنهایی، پیشنهاد می شود که با برگزاری کلاس های آموزش خانواده توسط مسئولین مدرسه، زمینه افزایش آگاهی از سبک های فرزند پروری مناسب در والدین فراهم گردد.

References:

1. Chari M, Khayer M. The efficiency of a scale for measuring loneliness in middle school students. Journal of Humanities and Social Sciences University of Shiraz. 2002; 19(1): 46- 59. [Persian].
2. Yang J. Relation between gender traits and loneliness: the role of self- esteem. 2009; master's thesis: Brandeis University.
3. Gierueld J, Tilburg T, Dijkstra P. Loneliness and Social Isolation. Cambridge handbook of personal relationships. 2006; Cambridge University Press: 485-500.
4. Mirdarikoond F. Surveys the relation between loneliness with educational performance, anxiety, depression and self esteem in male middle school students of poldokhtar city. 2009; Master thesis: Shahid Chamran University of Ahvaz. [Persian].
5. Faresani Y, Parsay S, Darabe E, Alvande Z. The Psychometrics Properties of the Children's Loneliness Scale in Guidance School Students. Knowledge & Research in Applied Psychology. 2013; 14(1): 34- 42. [Persian].
6. Selvaraj A, Gnanadevan R. A Study on Loneliness of Normal School Students Studying Higher Secondary. Golden Research Thoughts. 2012; 2(3), 1- 4.
7. Yao M, Zhong Z. Loneliness, social contacts and Internet addiction: A cross-lagged panel study. Computers in Human Behavior. 2014; 30: 164- 170.
8. Martin j, Schumacher P. Loneliness and social uses of the Internet. Computers in Human Behavior. 2003; 19(6): 659- 671.
9. Gurses A, Merhametli Z, Ahin E, Gune K, Ackyldz M. Psychology of loneliness of high school students. Procedia Social and Behavioral Sciences. 2011; 15: 2578-2581.
10. Bas G. An Investigation of the Relationship between Shyness and Loneliness Levels of Elementary Students in a Turkish Sample. International Online Journal of Educational Sciences. 2010; 2(2): 419-440.
11. Kajbaf M, Arizi H, Amiri SH, Kahnoji R. Effectiveness of cognitive-behavioral family therapy on children's behavioral problem of families facing divorce. Clinical

- psychology and personality. 2011; 3(4): 1-8. [Persian].
12. Capan B, Korler Y. The Effect of Secondary School Students' Familial Characteristics on Loneliness Levels. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2011; 29: 1839 – 1846.
  13. Rashvanloo F, Hejazi E. relation between perceived parenting styles with academic motivation and academic achievement among high school students. *Daneshvar (raftar)*. 2010; 13(39): 1- 14. [Persian].
  14. Grolnick, W, Ryan R. Autonomy in children's learning: An experimental and individual difference investigation. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1987; 52(5): 890-898.
  15. Grolnick W, Ryan R. Parent styles associated with children's self-regulated and competence in school. *Journal of educational psychology*. 1989; 81(2):143-154.
  16. Rashvanlou F, Hejazi E. Maternal and paternal involvement, autonomy support and warmth: predictors of adolescence self-esteem. *Journal of Behavioral Sciences*. 2012; 5(4): 343- 350. [Persian].
  17. Leung C, Chang C, Lai B. Relations among Maternal Parenting Style, Academic Competence, and Life Satisfaction in Chinese Early Adolescents. *The Journal of Early Adolescence*. 2010; 24(2): 113- 143.
  18. Spera C. A Review of the Relationship among Parenting Practices, Parenting Styles, and Adolescent School Achievement. *Educational Psychology Review*. 2005; 17(2): 125- 146.
  19. Zakeri H, Jowkar B, Razmjoe M. Parenting styles and resilience. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2010; 5: 1067–1070.
  20. Tajalli F, Ardalan A. relation between family communication patterns with self-efficacy and educational adjustment. *Journal of psychology*. 2010; 14(1): 62- 78. [Persian].
  21. Zimmerman B. Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*. 2000; 25: 82- 91.
  22. Bandura A. Perceived self- efficacy in cognitive development and functioning. *Educational psychologists*. 1993; 28(2): 117- 148.
  23. Motlagh S, Amrai K, Yazdani M, Abderahim H, Souri H. The relationship between self-efficacy and academic achievement in high school students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 2011; 15:765–768.
  24. Mohammadyari Gh. Comparative Study of Relationship between General Perceived Self-efficacy and Test anxiety with Academic Achievement of Male and Female Students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2012; 69: 2119 – 2123
  25. Odaci H. Risk-taking behavior and academic self-efficacy as variables accounting for problematic internet use in adolescent university students. *Children and Youth Services Review*. 2013; 35(1): 183–187.

26. Delaware A. Theoretical Principles and practical research in the humanities and social sciences, Tehran, Publication roshd, 2001. [Persian]
27. Asher S, Hymel SH, Renshaw P. Loneliness in children. Child development. 1984; 55: 1456- 1464.
28. Rashvanlou F. relation between perceived parenting styles with academic achievement: the mediating role of motivation academic. 2008; master's thesis: university of Tehran. [Persian].
29. Rajabi GH. Survey the reliability and validity of general self- efficacy scale. New educational thought. 2006; 2(1, 2): 111- 122. [Persian].
30. Appel M, Holtz P, Stiglbauer B, Batinic B. Parents as a resource: Communication quality affects the relationship between adolescents' internet use and loneliness. Journal of Adolescence. 2012; 35(6): 1641- 1648.
31. Pehlivan S, Ovayolu O, Ovayolu N, Sevinc A, Camci C. Relationship between hopelessness, loneliness, and perceived social support from family in Turkish patients with cancer. Support Care Cancer. 2012; 20(4); 733-739.
32. Faz A, Askari A. Prediction of perceived parenting styles and demographic variables on loneliness of female students. The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health. 2008; 37: 71- 78. [Persian].
33. Chamandar S, Seif D. relation between family cohesion and loneliness with general health of gifted students. 2013; Tabriz university medical science: 6th international congress child and adolescent psychiatry.
34. Rahimzadeh S, Bayat M, Anari M. loneliness and social self- efficacy in adolosemt. Iranian psychologists. 2010; 6(22): 87- 96. [Persian].
35. Tahmasian K, Anari A, Sedghpoor S. Direct and indirect impact of social self- efficacy on adolescents' loneliness. Journal of Behavioral Sciences. 2009; 3(2): 93- 97. [Persian].
36. Bozorgpour F, Salimi A. State Self-Esteem, Loneliness and Life Satisfaction. Procedia - Social and Behavioral Sciences. 2012; 69: 2004- 2008.
37. Hu Y, Jin Y, Hu C, He H. Loneliness and Their Relationship to Explicit and Implicit Self-Esteem. Psychology. 2013; 4(5): 455- 458.